

02 augustus 2020

BEESTACHTIG GEWELD EN KONINKLIJK EERHERSTEL VOOR MENSEN

Bijbellezing: Daniël 7

Daniël ziet in zijn visioen vier dieren. Afschrikwekkende dieren, die uit de zee opkomen. Nu moet u weten dat de zee voor de joden uit die tijd iets dreigends had. De zee stond beeld voor dreiging en duisternis. Er kwamen dus vier gevaarlijke dieren op uit de dreigende zee. Eén voor één. En al deze dieren hadden iets vreemds. Een leeuw, maar dan met vleugels als van een arend. Een beer, met drie ribben zichtbaar in zijn bek. Een luipaard met vier koppen en vier vleugels. En daarna een dier dat helemaal niet te vergelijken is met een ander dier. 'Gruwelijk en uitzonderlijk sterk', zo zegt Daniël van het laatste dier. Grote ijzeren tanden. Indrukwekkende poten. Tien horens en vervolgens ziet Daniel daartussen nog een kleine horen groeien die drie andere horens wegdukt.

Die vier dieren staan voor vier koningen, vier koninkrijken, zo krijgt Daniël later als uitleg te horen. Hoogstwaarschijnlijk gaat het om (1) het rijk van Nebukadnezar (het Babylonische Rijk), (2) het rijk van de Meden waar onder anders Darius koning van was die wij vorige week tegenkwamen, (3) het rijk van de Perzen waar Cyrus (Kores) koning van was en (4) het Macedonische rijk, het rijk van de Grieken waar Alexander de Grote de bekendste machthebber van is geweest.

Het laatste dier, gruwelijk om te zien dat het rijk van de Grieken verbeeldde, had bovendien tien horens. Deze tien horens staan voor al de afzonderlijke leiders onder wie het Griekse Rijk later is verdeeld. Maar een van die leiders sprong er voor de joden uit, in uiterst negatieve zin dan. Dat was Antiochus Epiphanes. Hij was die hoorn die een aantal andere hoornen op de kop van het beest wegdukte. Deze Antiochus, een koning van het Seleucidische Rijk dat uit het Griekse Rijk is ontstaan, wilde het land Israël volledig inlijven en aanpassen. In zijn gehele rijk, dus ook in Israël, moest van hem de god Zeus worden vereerd. In 186 voor Christus plaatste Antiochus daarom ook een beeld van Zeus in de tempel in Jeruzalem. En aangezien hij zichzelf als de verschijning van Zeus op aarde zag, moest ook hem goddelijke eer worden gebracht. Liberale joden heulden met deze vijand, met Antiochus, zij zochten namelijk naar rust en rijkdom, maar veel andere joden kwamen tegen deze goddeloze overheerser in opstand. En dat werd een bijzonder bloedige strijd. Antiochus heeft veel van die opstandige joden, duizenden joden, op gruwelijke wijze vermoord. Men kan dit lezen in het apocriefe boek Makkabeeën. Maar toen door de joodse Judas de Makkabeër Jeruzalem eindelijk weer werd heroverd, werd de tempel opnieuw aan God gewijd. Dat gebeurde in 164 voor Christus. Dit feest wordt nog altijd in Israël gevierd, het Chanoekefeest.

Vier verschrikkelijke dieren, die beeld stonden voor vier machtige rijken waar het volk Israël mee had te maken. Waar wat ziet Daniël dan? Iets totaal anders... Hij ziet de troon van God. Een troon vol vuur... en daarop een Goddelijk figuur in stralend wit. En duizenden, nee tienduizenden die God dienen. Er wordt naar dit nieuwe beeld overgeschakeld op het moment dat er een Goddelijke rechtszitting gaat beginnen. De boeken, het strafboek en het boek des levens, worden geopend. God wordt hier 'de Oude van dagen' genoemd. Ouderdom betekende in Israël 'wijsheid' en daarom: gezag. Deze Oude van dagen op deze troon vol van vuur heeft daarom ook alle gezag. Al die koninkrijken en machthebbers komen en gaan..., maar God is van alle eeuwigheid... en ontvangt daarom van al die tienduizenden dienaren om Zijn troon alle lof en eer. Deze Oude van dagen, deze ontzagwekkende God oordeelt de vier dieren. Hun wordt hun macht ontnomen... en het laatste dier wordt totaal vernietigd. Maar wat ziet Daniël nog meer? Niet nog een vijfde dier, nee..., een menselijke gestalte verschijnt. Een Mensenzoon, zo wordt deze gestalte genoemd. Een menselijke gestalte, die met de wolken verschijnt... en wat gebeurt er dan? Deze menselijke gestalte wordt eer en heerlijkheid gegeven. Wat bijzonder! Van de troon van de Oude

van dagen verschuift het beeld nu naar deze Mensenzoon en hij ontvangt alle eer en macht. Alle volken, natiën en talen geven Hem nu de eer.

Wie is die mensenzoon, die menselijke gestalte? Het zijn de heiligen van de Allerhoogste, zo hoort Daniel. Vers 18: 'De heiligen van de Allerhoogste zullen het koningschap ontvangen. Zij zullen het koningschap in bezit nemen tot in eeuwigheid, ja, tot in der eeuwen eeuwigheid'. De heiligen van de Allerhoogste..., dat zijn diegenen die zo onder het geweld van dat vierde dier hebben geleden. Het zijn de joden die door die wrede Antiochus zijn vervolgd, de dood zijn ingejaagd, maar ondanks alles angst en tegenstand hebben standgehouden. Mensen zonder naam, ten prooi van die goddeloze overmacht, zij zullen nu als koningen worden vereerd en mogen heersen.

Nu ik iets van die beelden in het visioen van Daniel heb uitgelegd, kijken wij er nog een keer naar. Wat zien wij?

Ik zie allereerst een bemoediging voor de joden in die laatste eeuwen voor Christus, die zo geweldig hebben geleden onder die verschillende grootmachten die over hen de baas waren. Die eerste drie dieren - grofweg was dat de tijd van de ballingschap, een vreselijke tijd - maar het werd nog erger toen dat vierde dier verscheen, Antiochus, die zijn afgodsbeeld in de tempel van Jeruzalem plaatste en de joodse opstandelingen uitmoordde. Wat hebben de joden moeten meemaken, wat een verliezen hebben zij geleden! ... Maar in het visioen van Daniël mogen zij nu vanuit hemels perspectief naar hun lijden op deze wereld kijken. Het is een beestachtige tijd... niets menselijks meer aan..., zij waren een prooi..., zij waren voedsel voor de beesten, meer niet... maar God zal hen eens tot koningen kronen... en dan zullen zij mee mogen regeren met God. Gods volk wordt uitgenodigd om op een andere manier naar hun tijd te kijken. Hun ellende en strijd wordt daarmee niet ontkend..., nee de diepe duisternis daarachter wordt alleen nog maar meer zichtbaar: geweldige beestachtige krachten en machten gaan erachter schuil... maar God heeft een grens bepaald aan al die strijd en dat lijden. ... Het zal een tijd duren. Een tijd, tijden en een halve tijd, zo horen wij heel cryptisch. Het duurt een tijd... het duurt nog een dubbele tijd... er lijkt geen einde aan te komen, het stapelt zich maar op... een tijd, tijden..., maar opeens een halve tijd: de tijd wordt afgekapt. Het zal niet meer zo doorgaan. God grijpt in. Wat een bemoediging!

Maar dat kan je alleen maar vanuit de hemel verteld worden, want op aarde was daar op dat moment niets van te zien voor Gods volk.

Dit visioen van Daniël vertelt over een bemoediging en een troost voor de joden in die laatste eeuwen voor Christus. Maar daarmee zijn wij niet klaar met kijken en ontdekken. Want gedeelten uit dit visioen komen wij in het Nieuwe Testament nog vaak tegen. Vooral die Mensenzoon, die in het visioen op de wolken verschijnt en voor de hemelse troon nadert en alle eer en macht ontvangt. Ik moet denken aan hoe de evangelieschrijvers over de hemelvaart van Jezus vertellen: Jezus die door de wolken wordt weggenomen. Een menselijke gestalte die op de wolken ten hemel is gegaan. Jezus, Die nadat Hij Zijn taak op aarde heeft volbracht, in de hemel alle eer en heerlijkheid mag ontvangen. Zoals Paulus over Hem schrijft in Filippenzen 2: daarom heeft God Hem ook bovenmate verhoogd en heeft Hem een Naam geschonken boven alle naam, opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen elke knie van hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn en enkele tong zou belijden dat Jezus Christus de HEER is!

Jezus heeft ook Zelf Zich als de Mensenzoon gepresenteerd. Toen Hij voor de joodse rechtbank stond om veroordeeld te worden en de hogepriester Jezus uiteindelijk de vraag stelde: 'Ben je nu de Messias of niet?', toen antwoordde Jezus eindelijk: 'Ik zeg u: van nu aan zult u de Zoon des mensen zien zitten aan de rechterhand van de kracht van God en zien komen op de wolken van de hemel'. In die menselijke Gestalte, die Mensenzoon, zien wij Jezus Die voor Gods troon verscheen en alle eer en heerlijkheid mocht ontvangen.

Ik vind het mooi om zo'n schilderij, zo'n visioen te bekijken en zoveel te ontdekken. Maar je bent niet klaar, als je een schilderij helemaal hebt uitgelegd. Het gaat om datgene wat eigenlijk niet in woorden is uit te drukken, om datgene wat je raakt, wat je hart binnenkomt. Nu, laat ik dan tenslotte vertellen wat bij mij zo'n indruk heeft gemaakt:

Allereerst die dieren, die zo tekeer gaan als beesten. Ik zal uitleggen waarom: als ik zo om mij heen kijk, dan zie ik gelukkig heel veel mooie dingen in de wereld. Er zijn nog steeds 10.000 redenen tot dankbaarheid. De schepping met al haar dierenpracht is zo kunstig, zo bijzonder geschapen. Het leven is voor veel mensen gewoon heel goed. Prachtig! ... Maar vanuit het visioen van Daniel gezien wordt je aan het denken gezet. Er zijn ook andere dingen op deze wereld. Daniel ziet destructieve machten, beestachtige machten die zoveel kapot maken. Machten die een mix zijn van menselijkheid en onmenselijkheid. Een leeuw die rechtop loopt als een mens. Een afschrikwekkend dier met mensengenen en een mond vol grootspraak, zoals het vierde dier door Daniel wordt omschreven. Machten die ons leven beïnvloeden..., die vele levens kapot maken..., die zo groot zijn en vierkoppig: op alle windstreken gericht, zich over heel de wereld uitstrekkend...

Wat zijn die beesten anno nu dan? Het beest van de economie misschien. Aanvankelijk was het een tam dier, dat eigenlijk bedoeld was om ons leven aangenaam te maken, maar wat niet meer te temmen is. Het brult en raast... iedereen krimpt ineen als het beest 'recessie' schreeuwt. En je kunt wel doen alsof je niet bang bent voor dit beest, maar alles is economie. Gezondheidszorg, ontwikkelingshulp, pensioenfondsen, onderwijsmogelijkheden, politieke betrekkingen..., alles is economie. We hebben nog meer gevaarlijke beesten op deze wereld rondlopen. De vierkoppige luipaard die corona heet en zich op alle windstreken tegelijkertijd richt. Maar ook minder zichtbare monsters lopen rond: het monster van de stress wat in alle welvarende landen zijn duizenden verslaat. Het gevoel van leegte en betekenisloosheid, wat ook vooral in welvarende landen rondwaart. Maar ook de monsters van onrecht en eerezucht. Egoïsme en weggijken. Maar ook het monster van de onzekerheid, of het nu om individuele mensen gaat die zichzelf zoeken of om landen die hun grenzen dichtgooien omdat zij angstig zijn voor anderen.

Het visioen van Daniel zet ons weer op scherp. Ja, ik wist wel dat die monsters er waren op deze wereld..., maar wat zijn ze toch groots en allesverslindend als je er goed naar kijkt...

Dit visioen van Daniel laat ons onze wereld daarmee ook *doorzien*. De mens die van God de taak had ontvangen om de aarde te bewaren en te beheren, om voor de dieren en medemensen te zorgen, is tot een prooi geworden. Zijn bestaan is bedreigd. Er waren grote roofdieren op de aarde rond. Ondanks alle mooie dingen die er gelukkig nog steeds zijn, zijn wij prooi van allesverslindende grootmachten. Dat wat eigenlijk onder het beheer van mensen had moeten zijn, is nu zo groot geworden dat het zich tegen ons keert en zich tegen God keert.

Maar wat zien wij dan nog meer? Wij zijn een hemelse troon vol vuur. Onze ogen worden getrokken naar Gods grootheid. Naar Gods majesteit en heerlijkheid! Wat is God groots en indrukwekkend! Hij staat boven al die machten. Ja, Hij heeft ze tekeer laten gaan... en nog steeds... Hij gebruikt die verschrikkelijke dieren zelfs in Zijn dienst, hoe moeilijk dat voor ons mensen ook te begrijpen is. Maar hun razen en grazen heeft een grens. Tijd, tijden en een halve tijd. Het gaat maar door, het lijkt zich allemaal de eeuwen door te herhalen en als maar groter te worden..., maar er zit een grens aan.

Nu, van mij mocht die grens al lang bereikt zijn..., maar vanuit de hemel gezien is nog het einde niet. Hoelang nog HEER?! Alhoewel... God werkt al toe naar het einde... want wat zien wij tenslotte nog meer? Wij zien een menselijke Gestalte op de wolken... Jezus Christus. In Hem, in deze menselijke Gestalte die hier voor Gods troon verschijnt, mag de mensheid een nieuw begin ontvangen. De vier woeste dieren wordt hun macht ontnomen... en deze menselijke Gestalte krijgt alle macht in handen.

Maar is die menselijke Gestalte nu Jezus, of zijn het in de woorden van Daniel 'de heiligen van de Allerhoogste', die gelovigen die het geweld van die dieren hebben doorstaan?

Ik denk en-en. Ik leg het uit: In Jezus mag de mensheid, mogen wij mensen, een nieuw begin ontvangen. God had ons zo'n mooie plaats gegeven in de schepping: beheerder van heel deze aarde, medewerker van God, mede-scheppers zoals de joden het soms gedurfd omschrijven. Heel de aarde is aan onze menselijke voeten gelegd. 'Wat is de mens', zo zingt David in psalm 8 dan ook verwonderd uit, wat is de mens dat U hem zo'n hoge positie schenkt? Maar wij zijn van ons voetstuk afgevallen. Doordat wij zelf heer en schepper wilden zijn. Die verantwoording naar God toe werd voor ons een last en die verbinding met God begon te knellen. Wij raakten daardoor God kwijt. Wij raakten onszelf kwijt. En de dieren die onder ons beheer waren, gingen ons beheren en beheersen. Economie, geld, heerszucht, maar ook ziekte, dood, pandemieën, gevoel van leegte... som alle verschillende diersoorten maar op..., zij werden ons te machtig... Maar nu is Jezus gekomen, als Mens onder de mensen, de Mensenzoon. Hij heeft Zichzelf als prooi gegeven aan al die beestachtige machten..., de beesten leken te overwinnen... maar het Lam dat verslonden werd, is overwinnaar. Jezus is Overwinnaar. Over alle machten, krachten, zonde, dood en duisternis. En in Hem mogen wij nu onze door God gegeven positie weer innemen. Wij mogen mens zijn, zoals wij altijd al waren bedoeld. Wij mogen die eervolle positie her krijgen: Gods medewerkers. Gods geliefden. Heiligen van de Allerhoogste, zo noemt Daniel het zo heel mooi. Heiligen, afgezonderd van de rest van de wereld, bestemd om in verbinding te staan met God... en deze aarde te beheren en tot een zegen te zijn.

Vanuit het visioen van Daniel zie ik heel veel dingen waar ik van schrik..., dingen die veel ernstiger blijken te zijn, maar waar je vaak misschien aan voorbij leeft. Machten en krachten, beestachtig, waar wij niet tegenop gewassen zijn. Maar ik zie ook God de Rechter Die een einde zal maken aan al die machten en krachten. En ik zie Jezus Die ons mens-zijn herstelt. Wij mogen door Hem heiligen zijn, bestemd om in Gods nabijheid te leven. Wij mogen als koningen regeren! Onze plek in Gods wereld opnieuw innemen. Mede verantwoordelijkheid dragen. Eer ontvangen, hoe bijzonder: ik?... en verhoogd worden omdat God ons in al Zijn liefde die hoge positie waard acht. Straks voor eeuwig, maar... die nieuwe tijd is al aangebroken. Hoe dan?

Ik moet denken aan een film (Des hommes en des dieux), waarin dat heel mooi naar voren komt. De film gaat over een aantal monniken die in Noord-Afrika in een klooster wonen. Het zijn stuk voor stuk heel gewone mensen. Mannen zonder naam. Te midden van een vijandige omgeving staan zij bekend om hun dienstbaarheid aan de mensen om hen heen. Heel eenvoudig: zij helpen waar zij met hun mogelijkheden helpen kunnen. Zij veroordelen hun omgeving niet, waarin een ander geloof wordt beleden, maar zij verloochenen hun eigen geloof ook niet. Zij houden samen de lofzang op God gaande, elke dag... en leven in alle eenvoud met elkaar en voor elkaar. En ondertussen krijgen de wilde dieren – om het met de beelden uit het visioen te zeggen - geen vat meer op hen. Zelfs het geweld dat hen wordt aangedaan, houdt hen niet af van de taak om het geloof vast te houden en het goede te doen. Zij weten dat het kwaad dreigt, ze worden zelfs geadviseerd om te vertrekken. Maar zij blijven en... vierten samen het Avondmaal. Je ziet bij die scene de tranen in hun ogen omdat zij weten dat de dood spoedig zal komen, maar zij kunnen niet anders dan hun koninklijke taak gestalte geven. Zij sterven inderdaad, maar tegelijkertijd leven zij voor God als koningen. Want zij waren al met Christus gestorven.

Nu ga daarom heen... onderweg naar Gods toekomst... en leef als een koning... tot eer van de Mensenzoon in Wie wij een nieuw leven mogen ontvangen..., tot zegen van de wereld... als heiligen van de Allerhoogste.